

OPIS PRACY DOKTORSKIEJ

W pracy rozpatrywane są zagadnienia związane z konserwacją i restauracją XVIII wiecznego wnętrza pałacowego w jego bogatym kontekście artystycznym, historycznym, znaczeniowym i technologicznym, ze szczególnym uwzględnieniem malowidła plafonowego powstałego w czasach panowania i na zlecenie króla Augusta II Mocnego. Poniższa praca ma charakter teoretyczny, ale towarzyszy jej kompleksowe autorskie dzieło konserwatorskie. Powstała wokół zagadnień związanych z konserwacją i restauracją Gabinetu Holenderskiego w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Projekt konserwatorski prowadzony był przez autora dysertacji w latach 2009-2012. Proces konserwacji przebiegał z zaangażowaniem wielu konserwatorów dzieł sztuki i specjalistów różnych dziedzin z wykorzystaniem badań archiwalnych, architektonicznych, laboratoryjnych i ich interpretacji. Dysertacja porusza zagadnienia związane z problematyką pałacowego wnętrza, którego głównym aktorem jest unikalne malowidło plafonowe z czasów króla Augusta II Mocnego.

W pracy zarysowano szeroki horyzont historyczny, wydarzenia i fakty biograficzne z życia inwestorów, budowniczych i artystów konserwowanego Gabinetu Holenderskiego. Podjęto tematy, które miały bezpośredni lub pośredni wpływ na kształtowanie się decyzji konserwatorskich i restauratorskich dla poszczególnych elementów wystroju pomieszczenia.

Warto podkreślić, że opisane w dysertacji prace konserwatorskie i restauratorskie trwały ponad dwa lata. Był to wielowątkowy proces, obejmujący niemal wszystkie elementy wystroju pomieszczenia. Wnętrze o złożonej strukturze, wymagało działań wielobranżowych, a także zespołów specjalistów z różnych dziedzin konserwacji, artystów, rzemieślników, architektów i historyków sztuki. Autor dysertacji, będąc historykiem sztuki i konserwatorem, rozpatruje konserwowane wnętrza pałacowe oraz dominantę w postaci zabytkowego malowidła plafonowego w obydwu równoległych płaszczyznach, materialnej i artystyczno-ideowej.

Dysertacja jest analitycznym namysłem nad dziełem sztuki jakim jest XVIII wieczne wnętrza pałacowe w pełnym i wielowektorowych wymiarach. Praca jako pierwsza dokładnie analizuje szeroki kontekst Gabinetu Holenderskiego w Wilanowie, zarówno historycznie, artystycznie, znaczeniowo i konserwatorsko. Przeprowadzone badania archiwalne oraz architektoniczne porządkują i poszerzają wiedzę o pomieszczeniu i podwarszawskiej rezydencji królewskiej. Malowidło zyskało pełne rozpoznanie znaczeniowe i ikonograficzne. Badania archiwalne przeprowadzone w archiwach w Dreźnie pozwoliły na jednoznaczne rozstrzygnięcie autorstwa dekoracji plafonu i sąsiadujących pomieszczeń. Opracowano biografię zapomnianego współcześnie autora malowidła oraz wystroju pozostałych pomieszczeń pałacu wilanowskiego — Johanna Samuela Mocka. Zebrano bogaty archiwalny materiał ikonograficzny.

Zbudowano kontekst artystyczny i historyczno-sztuczny konserwowanego dzieła. Jednocześnie praca przybliżyła mało znane realizacje monumentalne powstałe w Saksonii w czasach panowania Augusta II Mocnego.

Pisemna praca w żadnej mierze nie jest dokumentacją konserwatorską, choć szczegółowo opisuje przeprowadzone procesy konserwatorskie. Umotywowano wszystkie decyzje konserwatorskie i restauratorskie, wynikające z dokładnych badań pomiarowych, identyfikacyjnych oraz studiów archiwalnych. W szczególności interesujące było wykorzystanie metody konsolidacji strukturalnej tynku z zastosowaniem nanowapna i przyspieszaniem procesu jego karbonatyzacji w obszarach o ograniczonym dostępie dwutlenku węgla z powietrza. W latach przeprowadzania zabiegu była to innowacyjna metoda, zaadaptowana do potrzeb malowidła ściennego. W metodzie cenne było zastosowanie spoiw mineralnych nie zwiększających nadmiernie ciężaru malowidła plafonowego. Przez wzgląd na drewniane podłoże konstrukcyjne istotne było zastosowanie spoiwa w ośrodku innym niż woda.

Wykonano konserwacje istniejących reliktyw tkanin zabytkowych. Zastąpiono je rekonstrukcjami opartymi na wnikliwych badaniach. Rekonstruowane welury cyzelowane wykonano na a historycznych krosnach żakardowych z całkowitym powtórzeniem oryginalnych splotów i wybarwień.

Na podstawie szczegółowego rozpoznania konserwatorskiego, badań archiwalnych i szczegółowych badań materiałowych ustalono zakres prac konserwatorskich i restauratorskich. Na podjęte decyzje złożyły się rodzaje użytych materiałów oraz stanu elementów konserwowanego pomieszczenia. Badania materiałowe objęły wykonanie odkrywek w posadzce pomieszczenia powyżej plafonu, wykonanie sond, badania laboratoryjne, szlify petrograficzne tynków, analizę laboratoryjną spoiw, pigmentów i ich interpretację.

Prace przywróciły integralność dzieła sztuki jakim jest iluzjonistyczne malowidło osadzone w XVIII wiecznym wnętrzu pałacowym. Rekonstrukcję kolorystyki pomieszczenia przeprowadzono na podstawie odnalezionych reliktyw warstw malarskich i kolorystyki zapisanej w malowidle plafonowym. Przywrócenie kostiumu kolorystycznego z czasów Augusta II Mocnego na rekonstruowanej boazerii pozwoliło na odbudowę kwadratury będącej podstawowym założeniem twórców pomieszczenia.

„Apoteoza Rzeczypospolitej w czasach Saskich” jest jednym z nielicznych zachowanych malowideł plafonowych powstałych na zlecenie Augusta II Mocnego, nie tylko w Polsce, ale i w Saksonii.

PhD Dissertation description

The dissertation discusses issues related to the conservation and restoration of the 18th century palace interior in its rich artistic, historical, semantic and technological context, with particular emphasis on the plafond painting created during the reign of King Augustus II the Strong and commissioned by him. The work below is theoretical in nature, but is accompanied by a comprehensive, original conservation work. It was created around questions related to the conservation and restoration of the Dutch Cabinet at the Museum of King Jan III's Palace in Wilanów. The conservation project was carried out by the author of the dissertation in 2009-2012 and was conducted with the involvement of many art restorers and specialists in various fields, using archival, architectural and laboratory researches and their interpretation. PhD thesis deals with issues related to the subject of the palace interior, the main actor of which is a unique plafond painting from the times of King Augustus II the Strong.

The work outlines a wide historical horizon, events and biographical facts from the lives of investors, builders and artists of the preserved Dutch Cabinet. Topics that had a direct or indirect impact on the shaping of conservation and restoration decisions for every individual element of the room décor were discussed.

It is worth noting that the conservation and restoration works described in the dissertation lasted over two years. It was a multi-layered process involving almost all elements of the room décor. The interior with a complex structure required multi-disciplinary activities, as well as teams of specialists from various fields of conservation, artists, craftsmen, architects and art historians. The author of the dissertation, being an art historian and conservator, examines the preserved palace interior and the dominant which is the historic plafond painting in both parallel areas, material and artistic-ideological one.

The dissertation is an analytical reflection on a work of art which is an 18th century palace interior in full and multi-vector dimension. The work is the first one that analyzes the broad context of the Dutch Cabinet in Wilanów, historically, artistically, semantically and in terms of conservation. The conducted researches, both architectural and archival arrange and broadens the knowledge about the room and the royal residence near Warsaw. The painting was fully recognized in terms of iconography and its meaning. Archival research carried out in the archives in Dresden allowed for final an unequivocal decision of the authorship of the ceiling and adjacent rooms decoration. A biography of the now forgotten author of the painting and the interior design of the remaining rooms of the Wilanów Palace, Johann Samuel Mock, have been prepared. A rich archival iconographic material was collected.

Artistic and historical context of restored works has been built. At the same time, the work introduces the barely known monumental projects created in Saxony during the reign of Augustus II the Strong.

The written work is by no means a conservation documentation, although it describes in detail the conservation processes carried out. All conservation and restoration decisions, resulting from detailed measurement and identification studies as well as archival studies, are well-grounded. Particularly interesting was to use the method of structural consolidation of plaster using nano-lime and accelerating the process of its carbonation in areas with limited access of carbon dioxide from the air. During the conservation process timeline, it was an innovative method, adapted to the needs of the wall painting. In the method, it was valuable to use mineral binders that do not increase the weight of the plafond painting excessively. Due to the wooden construction base, it was also important to use the binder with a different carrier than water.

Preservation of the existing relics of antique fabrics was carried out. They were replaced with reconstructions based on careful research. Reconstructed chiselled velvets were made on a historic jacquard looms with a complete repetition of the original weaves and colours.

The scope of conservation and restoration works has been established on the basis of detailed conservation studies, archival research and detailed material examination. The decisions made were influenced by the types of materials used and the condition of the elements of the preserved room. The material tests included preparations of the exposures in the floor of the room above the ceiling, making the probes, laboratory tests, petrographic cuts of plasters, laboratory analysis of binders and pigments and final full interpretation.

The works restored the integrity of the work of art which is an illusionist painting set in the 18th century palace interior. The reconstruction of the color of the room was carried out on the basis of the discovered relics of the painting layers and the colors recorded in the plafond painting. The restoration of the colors from the times of Augustus II the Strong on the reconstructed panelling allowed for the reinstatement of the quadrature, which was the basic assumption of the creators of the room.

"Apotheosis in the Saxon Times" is one of the few remaining ceiling paintings of the Republic of Poland commissioned by August II the Strong, not only in Poland, but also in Saxony.